

Uitvoeringsprogramma Armoedebestrijding en Schuldhulpverlening

Jaarschijven 2024 en 2025

Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling

Datum: december 2023

Zaaknummer Lex: 2023-289995

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	2
1.1. <i>Waarom dit uitvoeringsprogramma?</i>	2
1.2. <i>Waar gaat dit uitvoeringsprogramma over en waarover niet?</i>	2
1.3. <i>Kaders van dit uitvoeringsprogramma</i>	2
1.4. <i>Leeswijzer</i>	3
2. Acties voor armoedebestrijding en schuldhulpverlening (4 sporen)	4
2.1. <i>Spoor 1: gezamenlijke aanpak</i>	4
2.2. <i>Spoor 2: werk en inkomen</i>	6
2.3. <i>Spoor 3: onderwijs en basisvaardigheden</i>	8
2.4. <i>Spoor 4: ouder & kind (intergenerationele armoede)</i>	9
3. Integrale aanpak	11
4. Communicatie	12
5. Monitoring & evaluatie	13
6. Financiën en vervolg crisisfonds	13
7. Risico's en afhankelijkheden	14
Bijlage 1 minimaregelingen (landelijk & lokaal) gemeente Lochem	15

Samenvatting

Voor u ligt het uitvoeringsprogramma Armoedebestrijding & Schuldhulpverlening. Dit programma geeft uitvoering aan het eerder vastgestelde beleid rondom armoede en schulden: De lange termijn aanpak armoede en het beleidskader schuldhulpverlening (SHV). Vanwege de grote samenhang tussen beide onderwerpen is ervoor gekozen te komen tot één uitvoeringsprogramma armoedebestrijding en schuldhulpverlening.

Met dit programma beoogt de gemeente een beweging naar voren te maken.

We gaan meer preventief werken en willen mensen in armoede of met schulden eerder in beeld hebben. We gaan snelle hulp bieden binnen het netwerk. Dit kan (directe) financiële hulp zijn (vanuit het maatwerkbudget) maar ook hulp bij beheer en vaardigheden. Bij de hulp die we inzetten kijken we vanuit het perspectief van de inwoner en hanteren we de menselijke maat. Niet de regel van de wet maar de bedoeling van de wet is hierin leidend. De inzet van onze ondersteuning is om financiële problemen te voorkomen. Hiervoor is versterking van het netwerk nodig. Een netwerk met een helder proces en duidelijke werkafspraken. Er is ook meer overzicht nodig van alle voorzieningen en gedeelde kennis over life events die de kans op armoede en schulden vergroten. Daarnaast gaan we verschillende projecten en pilots draaien. We bouwen hierbij voort op wat we lokaal en landelijk al doen. Dat is namelijk al best veel, ook al valt dit niet altijd onder de noemer armoede en schulden.

De gemeente is slechts één schakel in een heel netwerk. Daarom is dit programma tot stand gekomen na constructieve gesprekken met onze samenwerkingspartners uit dit netwerk én ervaringsdeskundigen. Met deze input uit het veld hebben wij een programma kunnen opstellen dat bij zal dragen aan het integrale werken binnen dit netwerk en op die manier zal bijdragen om onze doelen te realiseren, namelijk 50% minder armoede in 2035 en einde kinderarmoede in 2030.

1. Inleiding

1.1. *Waarom dit uitvoeringsprogramma?*

Geldzorgen, armoede en schulden kunnen iedereen treffen. Veel mensen in Nederland, en zo ook in de gemeente Lochem, hebben ernstige geldzorgen of (problematische) schulden. Schulden heb je nooit alleen en het gaat meestal om meer dan alleen geldzorgen. Geldzorgen leiden bijvoorbeeld tot veel stress, verdriet, eenzaamheid en uitsluiting. Mensen met geldzorgen hebben vaker moeite om deel te blijven nemen aan de samenleving. Meedoen aan allerlei activiteiten is steeds moeilijker. Hierdoor ontstaan hardnekkige problemen op andere gebieden, zoals mentale en fysieke gezondheid, onderwijs, wonen, werken, opvoeding en veiligheid. De problemen gaan vaak over van generatie op generatie. Daarom zetten we in dit programma ook in op de verbinding met andere onderdelen binnen het sociaal domein.

Het is belangrijk dat mensen met geldzorgen weten waar ze naar toe kunnen, dat ze zich gezien en gehoord voelen, dat ze op tijd goede hulp kunnen krijgen en kunnen rekenen op bestaanszekerheid. Inwoners en ondernemers uit de gemeente Lochem die zelf niet meer uit hun financiële problemen komen staan niet alleen. Veel professionals en vrijwilligers werken al met en voor mensen die in armoede leven of schulden hebben. De focus van dit programma ligt op wat we samen met onze partners willen aanvullen en verbeteren in onze hulp en ondersteuning. Hetgeen nu goed gaat behouden we.

De raad heeft op 7 maart 2022 de korte termijn aanpak Armoede "Direct aan de Slag" vastgesteld. In diezelfde vergadering heeft ze ook ingestemd met de "Lange termijn aanpak Armoede". Daarbij is besloten dat de lange termijn aanpak Armoede uitgewerkt wordt in een uitvoeringsprogramma met concrete activiteiten.

In het voorjaar van 2023 is het beleidskader schuldhulpverlening 2018-2021 geactualiseerd. De focus blijft liggen op preventie en vroegsignalering om problematische schulden te voorkomen. Kwalitatief vindt een verdere omslag plaats van reactieve naar proactieve schuldhulpverlening, van een meer procesgerichte naar mensgerichte schuldhulpverlening. De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) schrijft voor dat de gemeenteraad vierjaarlijks een kader vaststelt dat richting geeft aan integrale schuldhulpverlening. Het nieuwe beleidskader schuldhulpverlening 2023-2026 is op 5 september 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. Dit beleidskader vraagt, naast de Lange termijn aanpak Armoede, ook om een uitwerking in concrete acties. De acties voor de thema's armoede en schulden komen beide terug in dit uitvoeringsprogramma.

1.2. *Waar gaat dit uitvoeringsprogramma over en waarover niet?*

Wij willen graag samen met onze samenwerkingspartners de beweging naar voren maken. De focus van dit programma ligt daarom op preventie. De gemeente pakt hierin haar rol. Daarom kent dit programma een duidelijke afbakening. Het voeren van inkomenspolitiek is voorbehouden aan de landelijke overheid. Dit is niet aan de gemeente. De gemeente kijkt samen met samenwerkingspartners welke gerichte ondersteuning nodig is als de inkomensondersteuning onvoldoende blijkt. Daarin streven wij, binnen onze mogelijkheden, naar een situatie met voldoende geld voor primaire levensbehoeften, sociale activiteiten en financiële rust.

Het programma gaat niet over de uitvoering van de schuldhulpverlening voor zover het werkzaamheden betreft die belegd zijn bij de Stadsbank Oost Nederland (SON) en de Regionale Organisatie Zelfstandigen (ROZ). Het gaat wel over activiteiten in het voorliggende veld, activiteiten die veelal een preventief karakter hebben. Het gaat bijvoorbeeld over communicatie, het vergroten van het bereik van onze minimaregelingen en het in haar kracht zetten van het netwerk.

1.3. *Kaders van dit uitvoeringsprogramma*

Dit uitvoeringsprogramma is een concrete vertaling van de inhoud van de lokale en landelijke kaders¹. In dit uitvoeringsprogramma baseren we ons op de lange termijn aanpak armoede en het beleidskader schuldhulpverlening van de gemeente. De visie van dit beleidskader schuldhulpverlening is 'een Lochemse samenleving waarin inwoners duurzaam uitzicht hebben op een toekomst zonder schulden.' De mens staat centraal en niet de schulden. In het beleidskader zijn vier beleidslijnen uitgewerkt:

- Voorkomen is beter dan genezen;
- Schuldhulpverlening is laagdrempelig, mensgericht en op maat;

¹ De landelijke kaders zijn beschreven in drie brieven van (demissionair) minister Schouten van 12 juli 2022, 3 februari 2023 en 8 juni 2023.

- Schuldhulpverlening is effectief;
- Schuldhulpverlening is een gezamenlijke verantwoordelijkheid, maar we verstevigen onze rol.

De ambitie van het beleidskader is een halvering van het aantal huishoudens met problematische schulden² in 2035. Dit sluit aan bij de kaders in de lange termijn aanpak armoede. In dat document is namelijk de ambitie opgenomen om gezamenlijk te werken aan het halveren van de armoede³ in 2035. De missie die is opgenomen luidt: einde aan kinderarmoede in 2030. Deze aanpak beschrijft vier sporen die hieraan bij moeten dragen:

1. Gezamenlijke aanpak;
2. Werk en inkomen;
3. Onderwijs en basisvaardigheden;
4. Ouder en kind.

Aan de hand van deze sporen beschrijven wij in dit uitvoeringsprogramma hoe we uitvoering geven aan de doelen van de lange termijn aanpak armoede en het beleidskader schuldhulpverlening. Hierbij houden we goed rekening met het verband van de vier sporen met:

1. het dagelijks leven van inwoners en
2. de dagelijkse uitvoeringspraktijk van 't Baken en onze samenwerkingspartners.

Voor deze twee punten hebben we daarom tijdens het opstellen van dit programma onderzoek gedaan naar o.a.:

- Wat armoede en schulden met mensen doet: hierbij gaat het om de wederkerige relatie met gezondheid, mentaal welbevinden, relaties, opvoeding en veiligheid.
- Mogelijke oorzaken van armoede en schulden, waaronder life-events en basisvaardigheden,
- Factoren die belangrijk zijn voor het voorkomen van armoede en schulden (preventie). Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de vindbaarheid van hulp, goede samenwerking en communicatie vanuit netwerkpartners;
- Welke factoren een rol spelen in intergenerationele armoede;
- Flankerende ontwikkelingen op het gebied van bijv. gezondheid.

De uitkomsten van dit onderzoek geven richting aan de inhoud van dit programma. Omdat we graag (het risico op) armoede en schulden vroeg willen signaleren, en waar mogelijk voorkomen, besteden we in dit programma in het bijzonder aandacht aan acties die oorzaken van armoede en schulden bestrijden. Ook besteden we in het bijzonder aandacht aan intergenerationele armoede.

Bij de uitvoering van dit programma gaan wij niet slechts uit van de regel van de wet maar juist van de bedoeling van de wet. Het beleid dat de gemeente voert past bij het beoogde effect van de wet. Vanuit dit gedachtengoed wordt in de nieuwe 'omgekeerde' verordening sociaal domein de integrale kijk op het sociaal domein versterkt. Met dit kader kan de gemeente werken aan oplossingen die passen bij de persoon en het gezin. Het maatwerkbudget is hiervan een concreet voorbeeld.

1.4. Leeswijzer

In dit hoofdstuk hebben we de aanleiding en afbakening van dit uitvoeringsprogramma beschreven. In het volgende hoofdstuk beschrijven we welke acties we gaan opzetten voor armoedebestrijding en schuldhulpverlening, samen met onze partners. Per actie is beschreven wat deze inhoud, wat het startmoment is en wat de verwachte doorlooptijd is. Dit doen we aan de hand van de hierboven genoemde vier sporen. Per spoor beschrijven we ook wat we nu al doen en wat er eventueel nog mist. Daarna gaan we nog verder in op onze interne organisatie, communicatie, monitoring, financiën en risico's.

2 De situatie waarin te voorzien is dat iemand schulden niet zal kunnen blijven afbetalen of is gestopt met afbetalen.

3 We spreken van armoede wanneer iemand niet meer voldoende financiële middelen heeft voor basisbehoeften en deelname aan sociale activiteiten.

2. Acties voor armoedebestrijding en schuldhulpverlening (4 sporen)

In dit hoofdstuk werken we de acties uit die we gaan uitvoeren in de komende jaren. Hiervoor hebben we de indeling in de vier sporen van de Lange termijn Aanpak Armoede als kapstok gebruikt. Per spoor beschrijven we wat we al doen en wat we nog missen. Deze beschrijvingen zijn niet uitputtend maar geven een goede indruk van wat al wordt gedaan in de aanpak van armoede en schulden. Verschillende acties uit het verleden zijn niet gestart met armoedebestrijding als primair doel. Maar ze dragen wel een substantieel bij in de bestrijding van armoede. Vervolgens wordt per spoor in tabelvorm aangegeven wat we de komende jaren gaan doen. Daarbij is aangegeven wanneer de actie start en wanneer deze naar verwachting gereed is.

2.1. Spoor 1: gezamenlijke aanpak

We willen ons beleid en de uitvoering ervan beter afstemmen op de behoeften en mogelijkheden van mensen in hun dagelijks leven.

Spoor 1: gezamenlijke aanpak

- samen met inwoners: ervaringsdeskundigheid
- samen met partners: vroegsignalering
- integraal en stress-sensitief werken

Wat doen we al en wat missen we?

In de afgelopen jaren is veel energie gestoken in de samenwerking met onze direct betrokken partners in de keten. Onze grootste samenwerkingspartners zijn:

- Budgetadviescentrum (voorheen B&L, onderdeel Welzijn Lochem): Hier kunnen inwoners terecht met financiële vragen en lichte schuldenproblematiek;
- Stadsbank Oost Nederland (SON): Zij helpen bij serieuze schuldhulp, zoals schuldsanering, budgetbeheer en schuldregelingen;
- Regionale Organisatie Zelfstandigen (ROZ): Zij bieden schuldhulpverlening voor ondernemers.

Daarnaast hebben we veel andere samenwerkingspartners die zich, direct of indirect, inzetten voor mensen die in armoede leven in de gemeente Lochem. Voorbeelden hiervan (zonder uitputtend te zijn): woningbouworganisaties, Stichting Leergeld, Stichting Hulpverlening Lochemse Geloofsgemeenschappen, Jeugd- & VolwassenenFonds Sport en Cultuur, Kledingbank Goed!, Bibliotheek Berkel & IJssel, Lochem Energie, Voedselbank Zutphen-Lochem, Vluchtelingenwerk.

We willen deze partijen betrekken bij het verder uitbouwen van het netwerk van partners en het verbeteren van de doorverwijzing.

We onderhouden regelmatig contact met deze partners om informatie uit te wisselen en verdere samenwerking te bevorderen. Daarnaast organiseren we periodiek het Platform Minimabeleid, waar diverse onderwerpen met betrekking tot armoede en schulden worden besproken.

De signalering van armoede en schulden heeft nog niet altijd een structurele plek in de overleggen met onderwijs & opvang, werkgevers en/of sportverenigingen. We streven ernaar om met deze partijen samen te werken en hen te voorzien van handvatten voor gespreksvoering over de situaties bij inwoners.

Ook in de gemeente Lochem schakelen mensen in armoede en/of met schulden lang niet altijd hulp in. Schaamte speelt hierin een belangrijke rol. De collega's van 't Baken en onze samenwerkingspartners zetten in op het zo vroeg mogelijk signaleren van armoede en schulden. Kennis en kunde over basisvaardigheden, life events en zien van signalen is daarbij essentieel. Betrokken medewerkers zijn en worden hiervoor getraind. Onderdeel hiervan is ook het herkennen van oorzaken van schulden zoals laaggeletterdheid en stress-sensitief werken (bewustwording gevolgen van langdurige/chronische stress). Dit blijven wij doen. Deze onderwerpen worden ook besproken tijdens de gesprekken met onze netwerkpartners. Waar mogelijk trekken we samen op in kennisvergaring en kennisdeling.

Een efficiënte doorverwijzing is cruciaal wanneer inwoners of gezinnen hulp nodig hebben. Uit gesprekken met samenwerkingspartners is verschillende malen naar voren gekomen dat partners elkaar nog niet voldoende kennen en vinden. Dit gaan wij verbeteren. Daarnaast missen we binnen onze gemeente structureel overleg met ervaringsdeskundigen op het gebied van armoede en schulden om beter af te kunnen stemmen op behoeftes.

Wat gaan we extra doen?

Naam en doel actie	Omschrijving	Planning (startmoment en doorlooptijd)
Inzet van ervaringsdeskundigen <i>Doel: meer inzicht in problematiek en meer passende oplossingen</i>	Door ervaringsdeskundigen in te zetten kunnen we beter begrijpen hoe ondersteuning wordt ervaren en of het bijdraagt aan het oplossen van problemen op zowel korte als lange termijn. Zo worden inwoners nog beter geholpen. Daarnaast richten we een klankbordgroep op met ervaringsdeskundigen en uitvoeringsmedewerkers om de inzet van ervaringsdeskundigen te waarborgen. Zij kunnen input geven voor de uitvoering en bijdragen aan evaluaties en beleidsvorming.	Q4 2023 Start in klein verband Trekker: beleid. Hulp vanuit 't Baken voor vinden van en contact leggen inwoners die willen
Overzicht van alle voorzieningen op het thema armoede en schulden <i>Doel: mensen die zorg signaleren kunnen makkelijk doorverwijzen. Mensen kunnen makkelijker hulp vinden.</i>	't Baken levert maatwerk. Dat vragen wij van onze partners ook. • Er komt een overzicht van de (basis) voorzieningen en mogelijkheden voor hulp en ondersteuning. Eenieder die een probleem signaleert zoals zorgprofessionals, huisartsen en werkgevers kan dan gericht doorverwijzen • Daarnaast komt er een makkelijk te vinden overzicht van landelijke en lokale regelingen en initiatieven. Zo weet een inwoner beter waar hij terecht kan. De overzichten worden periodiek beoordeeld. Samen met netwerkpartners en ervaringsdeskundigen wordt bekeken of de voorzieningen nog aansluiten bij de behoefte van onze inwoners.	Q2 2024 Doorlopend up to date houden Trekker: aanjager. Hulp ondersteuner en communicatie.
Doorontwikkelen van het netwerk <i>Doel: krachtigere bestrijding armoede en SHV door samenwerking in het netwerk</i>	Samen met een diverse groep aan partners werken aan de vroege signalering en oplossingen voor mensen in armoede en/of met schulden: • Bepalen of alle vindplaatsen van mensen in armoede/schulden goed in beeld zijn. Bijv. 't Baken, scholen, huisartsen, sportverenigingen, werkgevers en nog veel meer. Door steeds meer inzicht breiden we dit netwerk uit. • Praten over welke signalen (bijv. life events) zij zien en welke kennis er nodig is om bij te kunnen dragen. Hierbij is specifiek aandacht voor het onderwijs. • Doorontwikkelen Platform minimabeleid / Opzetten structureel overleg met (aantal van) deze organisaties. Hierbij kijken we goed naar wie welke rol heeft. Dit maken we overzichtelijk. Wanneer onze netwerkpartners nog meer kennis en handvaten hebben, kunnen zij inwoners beter helpen.	Q1 2025 Trekker: aanjager
Gecoördineerde aanpak preventie armoede en schulden <i>Doel: voorkomen dat geldzorgen ontaarden in financiële problemen</i>	We werken samen met diverse partijen in de gemeente Lochem om een breed gedragen aanpak (door) te ontwikkelen met de focus op signaleren, voorlichten en het aanbieden van geschikte oplossingen. We werken hierbij nauw samen met Communicatie van de gemeente. Speciale aandacht gaat uit naar kwetsbare groepen, waaronder kinderen, jongeren, nieuwkomers, mensen met een verstandelijke beperking, laaggeletterden, alleenstaanden en AOW'ers met een klein pensioen. We evalueren bestaande middelen, peilen behoeften en leren van succesvolle initiatieven elders.	Q3/Q4 2024 Trekker: aanjager
Inspiratie en kennisopbouw <i>Doel: inspiratie en kennis opdoen en -maken</i>	Organiseren van netwerkbijeenkomsten met inspirerende sprekers, zoals bijvoorbeeld Nadia Jungmann over integraal en stress-sensitief werken, Loïs Schenk over kinderarmoede, en het aanbieden van een inspirerende Serious Game: "1 uur in de bijstand". Dit komt ook terug in het communicatieplan. Het doel is om netwerkpartners te inspireren en in hun kracht te zetten bij de ondersteuning van inwoners.	Q3 / Q4 2024 Daarna jaarlijks Trekker: aanjager. Hulp door ondersteuner voor regelen

2.2. Spoor 2: werk en inkomen

Spoor 2: werk en inkomen

- Werk
- Besteedbaar inkomen
- Schuldenvrije periode

Werk is een krachtig middel om structureel inkomen te verbeteren, armoede en schulden te verminderen, en sociale uitsluiting te voorkomen. In dit spoor zijn ook de acties opgenomen in het kader van schuldhulpverlening. De rode draad in de evaluatie van het Beleidskader schulddienstverlening 2018-2021 is dat meer regie op het onderwerp schuldhulpverlening gewenst is.

Wat doen we al en wat missen we?

't Baken voert de Participatiewet uit, die fungeert als vangnet voor mensen die tijdelijk niet zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Dit omvat inkomensondersteuning via uitkeringen, bijzondere bijstand en minimaregelingen, en richt zich op diverse doelgroepen. 't Baken streeft naar duurzaam en passend werk via re-integratie, maar biedt ook activeringstrajecten en dagbestedingsactiviteiten voor degenen voor wie een betaalde baan niet haalbaar is.

Naast de groep van mensen die valt onder de participatiewet is de afgelopen maanden/anderhalf jaar een nieuwe doelgroep in beeld gekomen: de zogenoemde "werkende armen". Dat zijn inwoners met een baan, maar die niet of nauwelijks voldoende verdienen om in hun basisbehoeften te kunnen voorzien. Ook zij kunnen in aanmerking komen voor minimaregelingen zoals bijvoorbeeld de gemeentepolis en de meedoenregeling. Een overzicht van de landelijke en lokale minimaregelingen van de gemeente Lochem is te vinden in bijlage 1.

Landelijk is sprake van een groot "niet-gebruik" van voorzieningen en regelingen. Om een indicatie te geven: het percentage niet-gebruik van algemene bijstand wordt landelijk geschat op 38% van het totaal aantal huishoudens dat recht heeft op algemene bijstand. Hoewel er geen lokale cijfers bekend zijn is in de gemeente Lochem ook sprake van "niet-gebruik". Er zijn verschillende mogelijkheden om het dit te verminderen:

1. Vereenvoudigen van gemeentelijke regels;
2. Proactieve uitvoering (bv: vereenvoudiging aanvraag, actief hulp aanbieden, proactieve communicatie in begrijpelijke taal)
3. Vergroten mogelijkheden van de inwoner (bijv. verbeteren basisvaardigheden, verbeteren doenvermogen).

Wat gaan we extra doen?

Naam en doel actie	Omschrijving	Planning (startmoment en doorlooptijd)
Pilot Meedoenpas Arriva' <i>Doel: Beter gebruik openbaar vervoer voor minimahuishoudens</i>	Vanaf 1 oktober 2023 loopt de pilot 'Meedoenpas Arriva', waarbij huishoudens met lage inkomens twee jaar gratis gebruik kunnen maken van Arriva's openbaar vervoer in de Achterhoek. De financiering komt uit bestaande middelen, met een voorlopige limiet van 200 aanmeldingen, en extra middelen als dat nodig is.	1 oktober 2023 / 1 oktober 2025 Trekker: beleidsadviseur
Inzetten maatwerkbudget <i>Doel: kleine problemen klein houden door snel te doen wat nodig is</i>	Het maatwerkbudget biedt de mogelijkheid om inwoners snel en gericht te ondersteunen, waar nodig. Het budget is beschikbaar. We onderzoeken wat de gewenste vorm wordt, die het beste aansluit bij de werkwijze en ervaringen van het crisisfonds. Hier starten we zo snel mogelijk mee.	Q1 2024 Trekker: beleidsadviseur
Energiearmoede bestrijden <i>Doel: ondersteuning voor inwoners die in financiële problemen komen door de hoge energieprijzen</i>	Voor inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum is er in 2023 nog de energietoeslag. Voor huurders kan hulp worden ingeroepen bij het EnergieArmoede project. Hierbij wordt advies gegeven, kunnen kleine maatregelen worden getroffen en is er een witgoedregeling. Dit project loopt tot eind 2026. Voor huiseigenaren met een laag inkomen en een slecht geïsoleerd huis is er vanaf november 2023 veel mogelijk. We openen binnenkort een fysiek energieloket in het gemeentehuis waar huiseigenaren laagdrempelig terecht kunnen voor vragen/informatie.	Q4 2023 Trekker: Uitvoering Lochem Energie
Implementatie nieuwe werkwijze SON	Afronden van de implementatie van de nieuwe werkwijze 'Klantreis'23. Naast evaluatie van de werkwijze wordt de aankomende periode de inwoner ondersteund door middel	Q4 2023

<i>Doel: grip op het leven met duurzaam resultaat</i>	van nazorg en in het bijzonder de opmaat naar een duurzame uitstroom.	Bewaking: beleidsadviseur. Uitvoering door SON
Aansluiten op de Nederlandse SchuldhulpRoute (NSR) <i>Doel: preventie/voorlichten</i>	We sluiten aan bij de Nederlandse SchuldhulpRoute. Inwoners die anoniem en online hulp zoeken kunnen de Geldfit test doen en worden direct naar de juiste (lokale) hulp verwezen. We maken gebruik van landelijk Geldfit campagnemateriaal en nemen de campagnes op in ons lokale communicatieplan.	Q4 2023 Bewaking: beleidsadviseur. Uitvoering door communicatie
Aansluiten op het Schuldenknooppunt <i>Doel: efficiënter en sneller schulden regelen</i>	We sluiten als crediteur aan op deze digitale voorziening voor gestandaardiseerd berichtenverkeer tussen schuldhulpverleners en schuldeisers. Schuldregelingen komen sneller tot stand door minder handmatige en administratieve handelingen.	Q4 2023 Trekker: beleidsadviseur
Ondertekenen NVVK-convenant Lokale Overheid <i>Doel: efficiënter en sneller schulden regelen</i>	De Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK) en de gemeenten van het samenwerkings- verband Stadsbank Oost Nederland maken afspraken over collectief schuldtregelingen. De afspraken zijn: • Het bij voorbaat akkoord gaan met betalingsvoorstellen, tenzij.. • Het inzetten van saneringskredieten, tenzij... • Het opschorten van incassomaatregelen.	Q4 2023 Trekker: beleidsadviseur
Tegengaan van niet-gebruik regelingen <i>Doel: Inwoners ontvangen beter de ondersteuning die zij nodig hebben</i>	We bevorderen het gebruik van de algemene en bijzondere bijstand alsmede de minimaregelingen zodat inwoners die recht hebben op ondersteuning deze ook krijgen. Dit doen we door: • in kaart te brengen wat in de gemeente Lochem de oorzaken zijn van niet-gebruik; • uitkomsten te vertalen naar verbeteringen. • het voortzetten van het project versimpeling aanvraagprocedure met de module iParticipatie inclusief bijbehorende werkwijze.	Deel 1 en 2: Q2/Q3 2025 Trekker: aanjager Deel 3: Q1/Q2 2024 't Baken
Impulsregeling Parttime Werken <i>Doel: parttime werken in de bijstand loont zich</i>	We voeren <u>motie 6.2</u> uit om parttime werken voor inwoners met een uitkering aantrekkelijker te maken binnen de kaders van de participatiewet. We hebben hierbij aandacht voor de financiële consequenties.	Q1 2024 Trekker: beleidsadviseur
Uitbreiden hybride pakket Stadsbank Oost Nederland <i>Doel: versnellen opstart schuldregelingen</i>	Het takenpakket van Stadsbank Oost Nederland wordt uitgebreid met (digitaal) informatie verzamelen en het maken van een schuldenoverzicht. Dit bevordert de snelheid van het opstarten van regelingen en dit creëert rust bij de inwoner. Casussen waarbij meer uitzoekwerk en begeleiding nodig is blijven bij het Budgetadviescentrum.	Q1 2024 Trekker: beleidsadviseur
Tegemoetkoming zorgkosten <i>Doel: tegemoetkoming zorgkosten voor inwoners die niet het volledige eigen risico hebben gebruikt.</i>	We voeren de motie 'Tegemoetkoming eigen bijdrage zorgkosten' uit en actualiseren de beleidsregels bijzondere bijstand. Inwoners die niet het volledige eigen risico hebben gebruikt worden hiermee financieel ondersteund.	Q1/Q2 2024 Trekker: beleidsadviseur
Aanscherpen proces vroegsignalering <i>Doel: meer inwoners in een vroeg stadium bereiken</i>	We bereiken graag meer inwoners in een vroeg stadium zodat zij nog eerder geholpen kunnen worden. Concrete acties hierop zijn: • procesafspraken evalueren en aanscherpen, zowel intern als met partners als Budgetadviescentrum, SON en woningbouw- organisaties; • evaluatie applicatie vroegsignalering; • deelname landelijk dashboard vroegsignalering.	Start Q2 2024 Trekker: beleidsadviseur
Gezamenlijke dienstverlening rondom schuldhulpverlening beter inrichten <i>Doel: passend aanbod en duurzame uitstroom door integrale aanpak</i>	We versterken onze integrale aanpak door samen met partners processen te herzien. We zorgen voor goede afstemming tussen 't Baken, de SON en het Budgetadviescentrum. Hierbij is aandacht voor eigen regie, een adviesteam, snelle situatiebeoordeling en een duurzame uitstroom, zelfs bij de kortere aflostermijnen. We leggen afspraken vast, inclusief onafhankelijke cliëntondersteuning en aanpak van laaggeletterdheid. Zie ook spoor 3, actie Taalachterstand-schulden.	Start Q2 2024 Trekker: beleidsadviseur en aanjager

Onderzoek Regeling Uitstroom Bijstandsgerechtigden (RUB) <i>Doel: Terugkeer naar normaal premiebeleid voor bijstandsgerechtigden aangemeld bij CAK⁴ wegens wanbetaling</i>	We inventariseren de opties en ervaringen en doen onderzoek naar de doelgroep. Ook gaan we in gesprek met de zorgverzekeraar(s) en maken we een actieplan op. Dit alles moet ervoor zorgen dat deze inwoners terug kunnen keren naar een normaal premiebeleid.	Q3/Q4 2024 Trekker: beleidsadviseur
Grip op beschermingsbewind <i>Doel: stimuleren financiële zelfredzaamheid</i>	We willen de financiële zelfredzaamheid van inwoners stimuleren. Wat gaan we doen? • Onderzoeken van de mogelijkheden om meer grip te krijgen op de inzet van beschermingsbewind, mogelijk door het inzetten van een afstudeerder. • Samen met de doelgroep, bewindvoerders, SON en toeleiders bepalen of en welk pakket aan dienstverlening beschikbaar moet zijn om uitstroom uit bewind mogelijk en laagdrempeliger te maken. • Advies/plan van aanpak opstellen	Q1 2025 / Q3 2025 Trekker: beleidsadviseur

2.3. **Spoor 3: onderwijs en basisvaardigheden**

Onderwijs speelt op een aantal manieren een rol in dit spoor:

1. Onderwijs voor beroepsvorming en daarmee een duurzaam inkomen als doel;
2. Onderwijs als onderdeel van basisvaardigheden in het leven en preventie.
3. Primair en voortgezet onderwijs spelen een belangrijke rol in het signaleren van armoede en schulden en het bieden van hulp of een goede doorverwijzing. Die betrokkenheid van het onderwijs maakt onderdeel uit van spoor 1 (zie paragraaf 2.1).

Spoor 3: onderwijs en basisvaardigheden

- Rol onderwijs bij het signaleren en bestrijden van armoede
- Basisvaardigheden van ouders en kinderen.

Wat doen we al en wat missen we?

De gemeente Lochem werkt nauw samen met haar partners binnen het onderwijs. Er loopt een breed palet aan acties/maatregelen die basisvaardigheden van kinderen bevorderen, laaggeletterdheid tegengaan en een gezonde en sportieve jeugd bevorderen. In de gemeente wordt een breed perspectief geboden aan Lochemse kinderen.

Zo is er de samenwerking met de Brede School Lochem. Zij hebben een divers aanbod voor scholen op vlak van kunst & cultuur, welzijn, sport, gezondheid/gezonde leefstijl, lezen en sociaaleconomische ontwikkeling. Zo kunnen we kinderen laten zien wat er allemaal mogelijk is.

Ouders hebben een belangrijke voorbeeldfunctie naar hun kinderen. Door het vergroten van de basisvaardigheden en betrokkenheid van de ouders, krijgen de kinderen ook meer kansen. De gemeente Lochem werkt regionaal samen met 14 andere gemeenten om laaggeletterdheid onder volwassenen tegen te gaan. Het regioplan basisvaardigheden 2024-2027 vormt hiervoor de basis. De gedachte is dat als ouders meer betrokken raken en hun basisvaardigheden verbeteren, dit een positief effect heeft op hun kinderen.

Basisvaardigheden in de gemeente Lochem worden ook verbeterd door de geplande deelname aan het programma 'Digivaardige Achterhoeker' en de inzet van het Taalhuis BIJ (Berkel & IJssel) de bieb. Het taalhuis heeft de uitdagende opdracht om aanbod m.b.t. het verbeteren van basisvaardigheden te realiseren. Naast het formele aanbod van opleidingen is er daarnaast ook een breed en laagdrempelig palet aan non-formele activiteiten. Dit is bijvoorbeeld oefenen met taalvrijwilligers, participatie-activiteiten en digitale leerprogramma's. De waarde van de Taalhuizen is inmiddels bewezen en voortzetting en doorontwikkeling ervan is belangrijk. Het Taalhuis BIJ de bieb blijft dan ook een centrale partner.

De Bibliotheek Berkel & IJssel heeft ook een aanbod voor basisvaardigheden:

- een spreekuur IDO (Informatiepunt Digitale Overheid), bekostigd uit de IDO subsidie van de overheid;
- wekelijks inloopsprekuren met vrijwilligers in Gorssel, Lochem, Eefde en Harfsen;
- workshops Digisterker (over de digitale overheid);
- workshops over apps en andere digitale toepassingen in alle kernen (pilot uit eigen begroting);
- Klik & Tik training in Gorssel en Lochem;
- opstarten Klik & Tik groep in Harfsen en Almen (bekostigd uit het kleine kernen budget).

⁴ Centraal Administratie Kantoor

Wat gaan we extra doen?

Naam en doel actie	Omschrijving	Planning (startmoment en doorlooptijd)
Informatiepunt ROC Aventus <i>Doel: Bewustwording creëren onder jongeren</i>	ROC Aventus gaat een digitaal en fysiek informatieplein opzetten. Op dit plein is voor jongvolwassen informatie te vinden over onderwerpen die in hun leven belangrijk zijn. Bijvoorbeeld: armoede & schulden, gezondheid, geaardheid etc. Scholieren kunnen daar informatie halen, maar vanuit de pleinen moet ook eventuele doorverwijzing naar Lochemse voorzieningen mogelijk worden. De gemeente levert informatie over de voorzieningen.	Aventus is reeds gestart Doorlopend informatie up to date houden Trekker: beleidsadviseur
Onderzoeken haalbaarheid pilot '18 is f*cking lastig' <i>Doel: jongeren voldoende basisvaardigheden aanleren om als jongvolwassene het leven aan te gaan.</i>	Jongeren die onvoldoende basisvaardigheden hebben lopen doorgaans tegen veel problemen aan tijdens het life event 18- / 18+. Met dit project willen we deze kwetsbare groep op aansprekende manier ondersteunen waar nodig: • ¼ jaar voordat jongere 18 wordt, ontvangt de jongere een map met hoe om te gaan met geld en zaken die geregeld moeten worden, zoals verzekeringen e.d.; • we hebben een buddy systeem. We zetten in op media die aansluit bij jongeren, zoals TikTok/YouTube in met influencers.	Onderzoek klaar in Q2 2024 Trekker: beleidsadviseur en aanjager
Regioplan basisvaardigheden 2024 – 2027 <i>Doel: Vergroten basisvaardigheden</i>	Uitvoering geven aan regioplan basisvaardigheden 2024 – 2027 en het programma Tel mee met Taal. Hiermee willen we de basisvaardigheden van inwoners vergroten.	Q1 2024 Looptijd: 4 jaar Trekker: beleidsadviseur
Investeren in samenwerkingsverbanden en overlegstructuren met primair en voortgezet onderwijs, kinderopvang, VVE etc. <i>Doel: tools voor agenderen, signaleren en verwijzen</i>	De gemeente agendaert het onderwerp armoede en schulden. Dit om samen te bepalen of scholen voldoende mogelijkheden hebben om armoede en/of schulden te signaleren bij ouders en jongeren, hierbij te helpen (wanneer gewenst) of te verwijzen. We leggen hier de link met de geboden hulp op school door de ib'er en de aanwezige jeugdconsulenten.	Q2 2024 Trekker: combi aanjager en beleidsadviseur
Innovatieroute Taalachterstand-schulden (relatie met spoor 1 en 2) <i>Doel: vergroten basisvaardigheden</i>	Dit project in Lochem richt zich op het signaleren en verbeteren van taalachterstand bij inwoners met financiële problemen en schulden. We benutten het lokale netwerk van schuldhulpverlening, waar partners actief signaleren en naar elkaar doorverwijzen. Het doel is om gericht aandacht te besteden aan taalachterstand, signalering te ondersteunen en afspraken te maken over doorverwijzing.	Ontwikkelen in Q3 2024, start Q1 2025 Trekker: aanjager
Gezondheidsvaardigheden ouders en kinderen GALA <i>Doel: Gezondheidsachterstanden verkleinen</i>	Onderdeel van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is het thema gezondheidsachterstanden. In het Lochemse plan van aanpak voor GALA worden plannen uitgewerkt voor versterken van gezondheidsvaardigheden van ouders en kinderen. We onderzoeken of een deel van het GALA budget kan worden ingezet voor bijv. het Volwassen- en Jeugdfonds Sport en Cultuur, zodat sport en cultuur laagdrempelig beschikbaar wordt voor inwoners.	Q4 2023 Looptijd 3 jaar Budget via GALA SPUK. Inzet uren via GALA SPUK Trekker: beleidsadviseur

2.4. Spoor 4: ouder & kind (intergenerationele armoede)

Alle kinderen hebben recht op gelijke kansen. Ieder kind moet zich volledig kunnen ontwikkelen. Hun achtergrond, het opleidingsniveau van ouders of hun financiële situatie mag geen invloed hebben op de schoolprestaties van een kind.

Spoor 4: ouder en kind

- Samenwerken rondom opvoeden en opgroeien van kinderen
- Netwerkverbreding voor ouders
- Breder perspectief bieden aan kinderen

Voor dit spoor zijn levensvaardigheden en basisvaardigheden van essentieel belang. Voor zowel de ouders als de kinderen. Er ligt een belangrijke relatie met spoor 3.

Wat doen we al en wat missen we?

Er is een groot palet aan netwerkpartners betrokken bij de jeugd en het gezin in de gemeente Lochem. Ieder werkt vanuit haar eigen intrinsieke waarden, doelen en wettelijke grondslag voor de Lochemse jongeren. Het gaat om hulp, zorgen voor en coaching van jongeren die dat nodig hebben. Een breed perspectief op het leven van de jeugd is hierin belangrijk. Armoede en schulden worden hierin meegenomen. Een vitale rol is weggelegd voor de jeugdconsulenten van 't Baken en de jongerenwerkers van Welzijn Lochem. Een belangrijke samenwerkingspartner in deze is Yunio. Yunio voert een aantal basis gezondheidstaken en projecten voor onze gemeente uit. Kansrijke Start, Homestart, #Opladers, Oplaatgezinnen zijn enkele voorbeelden. Er is goed overleg tussen de verschillende partners als Yunio, verloskundigen, kraamzorg 't Baken, de GGD en het Budgetadviescentrum. Binnen het project Kansrijke Start vindt zeer regelmatig overleg plaats voor kennisdeling en het (nog) verder verbinden van de professionals.

In de gemeente Lochem loopt ook het programma "Nu niet Zwanger". Dit is een programma voor inwoners om meer regie te krijgen op hun eigen kinderwens. Dit programma biedt een structurele aanpak voor gezinnen met een laag inkomen en risico op armoede, met name in de eerste 1000 dagen van het kind. Een deel van dit programma wordt betaald uit de GALA-gelden.

Het product Huiswerkbegeleiding is in 2022 structureel geïmplementeerd. De aanvragen worden beoordeeld en afgehandeld door Stichting Leergeld. Het gaat om tijdelijke extra ondersteuning van het kind voor een bepaald vak. De ouder/verzorger kan de aanvraag indienen op basis van een ondersteuningsbrief van de school van het kind.

In de gemeente Lochem zijn geen specifieke programma's voor "lotgenoten"-groepen en buddy's specifiek rondom armoede en schulden. Wel is er een aantal malen per jaar het Ouder & Kind Café voor sociale ontmoeting en het in informele sfeer praten over opvoeden. In deze cafés wordt, wanneer daaraan behoefte is, samen gepraat over "hoe omgaan met geld". Dit maakt onderdeel uit van het versterken van de pedagogische basis.

Wat gaan we extra doen?

Naam en doel actie	Omschrijving	Planning (startmoment en doorlooptijd)
Onderzoeken naar behoefte ondersteuning in natura aan kinderen <i>Doel: Verbreding aanbod</i>	We onderzoeken of en welke behoefte leeft bij kinderen op het basis- en voortgezet onderwijs. Vervolgens kijk we naar de praktische en financiële haalbaarheid van de gewenste ondersteuning. Voorbeelden van ondersteuning in natura zijn kooklessen voor jongeren of een alternatief bieden voor kinderen die geen vakantie-ervaring hebben.	Q3 2024 Trekker: aanjager
Onderzoek naar deelname gelijke Kansen Alliantie <i>Doel: verbeteren kansengelijkheid in onderwijs</i>	Onderzoeken of deelname aan deze alliantie meerwaarde heeft voor inwoners van de gemeente Lochem en wat de gevolgen zijn voor de uitvoering van het werk bij de gemeenten en netwerkpartners. De Alliantie werk samen met scholen, gemeenten en maatschappelijke partners aan het verbeteren van kansengelijkheid in het onderwijs.	Q4 2025 Trekker: aanjager
Pilot Zakg€ldproject <i>Doel: generatiearmoede doorbreken</i>	Het opzetten en implementeren van een financieel coachingstraject voor ouders en kinderen obv het door de Hogeschool Arnhem-Nijmegen (HAN) en de gemeente Nijmegen ontwikkelde Zakg€ldproject. We kijken in 2024 met ons netwerk hoe we dit uit kunnen voeren.	Start 2025 Trekker: beleidsadviseur
Beleidsnota sociale basis <i>Doel: Versterken sociale basis</i>	In 2024 wordt een beleidsnota opgesteld voor de sociale basis. Dit is een opdracht vanuit het GALA. Bij de afbakening van de beleidsnota zal een afweging worden gemaakt hoe armoede en schulden daarin mee te nemen.	Afhankelijk van planning 2024 Trekker: beleidsadviseur
Praktische ondersteuning <i>Doel: Verkleinen financiële/gezondheids-</i>	We onderzoeken of extra inzet/budget beschikbaar is bij landelijke organisaties voor mogelijke uitbreiding van voedselhulp en uitbreiding van het aantal uitgiftepunten van menstruatieproducten. We bepalen met betrokken	Q4 2024 Trekker: beleidsadviseur met

<i>achterstanden</i>	netwerkpartners of aanvragen zinvol is voor onze inwoners.	hulp subsidie coördinator
Ruimte voor kleine lokale initiatieven en voor experimenteren <i>Doel: laagdrempelige ondersteuning</i>	We doen onderzoek naar de wenselijkheid en mogelijkheden t.b.v. het stimuleren van kleine lokale initiatieven. Zo bepalen we hoe om te gaan met bestaande kastjes in wijken ⁵ : willen we hier bijv. over communiceren? Ook onderzoeken we of de gemeente wil en kan meedraaien in pilots van netwerkpartners met als doel laagdrempelige ondersteuning voor de inwoner.	Q1 2025 Trekker: beleidsadviseur en aanjager
Pilot maatjesprojecten (bijv. met Humanitas) <i>Doel: laagdrempelige ondersteuning</i>	We onderzoeken in hoeverre behoefte is aan maatjesprojecten voor kinderen/jongvolwassenen. Het doel van deze maatjes projecten is dat mensen kunnen worden ondersteund door deskundige vrijwilligers. Als die behoefte er is, maken we een plan van aanpak hoe dit te realiseren.	Q1 2025 Doorlooptijd: half jaar Trekker: aanjager
Deelname “Dag van de Armoede” en “Week van het Geld” <i>Doel: Bewustwording creëren</i>	Met de deelname aan deze dag + week creëren we meer bewustwording. De lokale communicatie en het lokale programma wordt afgestemd op de landelijke lijn.	Jaarlijks Trekker: aanjager + communicatieadviseurs

3. Integrale aanpak

Ook op het thema armoedebestrijding en schuldhulpverlening zetten wij als gemeentelijke organisatie, én samen met onze netwerkpartners, in op een integrale aanpak. We staan niet alleen samen aan de lat om de situatie van armoede en schulden op te lossen, maar ook om de oorzaken en gevolgen aan te pakken. Dit vereist succesvolle samenwerking tussen verschillende betrokken partners en kan leiden tot een snellere en passendere ondersteuning (maatwerk). Deze integrale aanpak houdt in dat we met een brede blik kijken naar de ondersteuningsvraag van de inwoner. Breder dan alleen de financiële situatie. We zetten in op een verdere verandering richting: positieve gezondheid, handelen vanuit het perspectief van de inwoner en we hanteren de menselijke maat.

Uit evaluatiegesprekken over de afgelopen periode is naar voren gekomen dat er zowel intern als extern behoefte is aan meer regie op het onderwerp armoede en op het traject schuldhulpverlening. Dit signaal nemen we serieus door een aanjager armoede en schulden aan te stellen. De formatie hiervoor is beschikbaar gesteld in de [Kadernota gemeente Lochem 2024](#) en Begroting 2024. Het gaat om tijdelijke formatie voor de kalenderjaren 2024 en 2025.

Wat gaan we extra doen?

Naam en doel actie	Omschrijving	Planning (startmoment en doorlooptijd)
Aanstellen aanjager armoede en schulden <i>Doel: beter sluitend netwerk zodat inwoners de aandacht en hulp krijgen die ze nodig hebben</i>	De aanjager gaat aan de slag met acties uit het Beleidskader schuldhulpverlening en het uitvoeringsprogramma armoedebestrijding en schuldhulpverlening.	Q4 2023 werven, Start Q1/Q2 2024

De aanjager geeft uitvoering aan de acties van dit uitvoeringsprogramma. Hij/Zij/X heeft een verbindende rol en is gericht op het versterken van het netwerk, het bevorderen van samenwerking en het regisseren van acties binnen het thema armoede en schuldhulpverlening. De aanjager houdt overzicht over lopende activiteiten en betrokken partijen en verdiept zich nadrukkelijk niet in individuele casuïstiek.

Voor twee partners krijgt de aanjager een specifieke opdracht mee:

- Met betrekking tot huisartsen: er zal meer aandacht moeten worden besteed aan armoede en schulden in de periodieke overleggen met huisartsen. Het doel is om eventuele vragen en behoeften m.b.t. het

⁵ Kastjes in de wijk: voor boodschappen, menstruatieproducten, voorbehoedsmiddelen (naar voorbeeld van Montferland)

signaleren van armoede en schulden te identificeren en te beantwoorden. Uitkomsten van het onderzoek van Pharos en Verwey Jonker Instituut kunnen hierbij ondersteunen⁶.

- Voor het platform minimabeleid: De gemeente heeft het idee dat dit platform beter ingezet kan worden dan nu het geval is. Daarom zal de aanjager samen met het platform gaan bepalen wat de doelen van het platform zijn en hoe deze dan het beste vorm gegeven kan worden. Dit uitvoeringsprogramma kan een vast agendapunt worden bij de bijeenkomsten.

4. Communicatie

Om armoede en schulden aan te pakken en te voorkomen, is goede communicatie heel belangrijk. We zorgen ervoor dat het voor mensen makkelijk is om hulp te krijgen als ze financiële problemen hebben. Het verlagen van drempels is belangrijk, maar vergt tijd. De gemeente heeft een plan om hierover anders te communiceren. Voor het jaar 2023 hebben we hiervoor €5.000 beschikbaar.

We gaan dit communicatieplan actualiseren en uitbreiden, vooral om meer mensen te bereiken en informatie begrijpelijker te maken. Ons belangrijkste doel is om het praten over armoede en schulden makkelijker te maken, ervoor te zorgen dat mensen zich begrepen en geholpen voelen en er voor te zorgen dat mensen de juiste hulp kunnen vinden. .

De uitvoering van dit plan wordt gedaan door de aanjager en een communicatieadviseur samen. We betrekken ook mensen die zelf ervaring hebben met armoede/schulden, zodat we mensen op de juiste en passende bereiken.

We baseren onze communicatie op de volgende uitgangspunten:

- We kennen de mensen waar het om gaat. Verdiepen in de verschillende doelgroepen met een grote kans op armoede/schulden. We onderzoeken de kenmerken, omgevingsfactoren en signalen.
- We leveren hierbij maatwerk en werken mensgericht.
- Het doorbreken van het taboe. We sluiten bijvoorbeeld aan bij de tweejaarlijkse landelijke campagnes van [Geldfit.nl](https://www.geldfit.nl) die gericht is op het doorbreken van het taboe op schulden.
- Informatie is beschikbaar op plaatsen waar mensen komen, om mensen de weg te wijzen en ze te informeren waar ze terecht kunnen voor hulp;
- We houden in onze communicatie rekening met laaggeletterdheid door aanpassing van het taalniveau en het gebruik maken van bijvoorbeeld beelden zoals infographics;
- We richten ons specifiek op partijen die mensen met grotere kans op armoede/schulden kunnen signaleren, zoals banken, werkgevers, notarissen, scholen, woningbouwverenigingen, etc.

Wat gaan we doen?

Naam en doel actie	Omschrijving	Planning (startmoment en doorlooptijd)
Opzetten communicatieplan ondernemers <i>Doel: meer ondernemers in een vroeg stadium bereiken</i>	Communicatieplan opzetten gericht op informeren, kennisdeling, ondersteunen en veranderen beeldvorming van ondernemers. Hierin gezamenlijk optrekken met communicatiemedewerkers van ROZ en communicatiemedewerkers en MKB-manager van de gemeente.	Q4 2023/Q1 2024 Trekker: communicatieadviseur met beleidsadviseurs SD en aanjager
Actualiseren communicatieplan armoede & schulden <i>Doel: bereik vergroten, drempels verlagen & taboes doorbreken</i>	Het opzetten van een nieuw, breed gedragen communicatieplan voor het thema armoede en schulden, inclusief gebruik van landelijke campagnes.	Q1/Q2 2024 Trekker: communicatieadviseur met beleidsadviseurs SD en aanjager

⁶ [Definitieve versie HU - Eerder uit de schulden: Samenwerking ketenpartners bij schuldhulpinterventies Pilot samenwerking tussen huisartsen en sociaal wijkteam en/of schuldhulpverlening \(verwey-jonker.nl\)](#)

5. Monitoring & evaluatie

Het is lastig om armoede en schulden, en de bestrijding hiervan, in cijfers uit te drukken. Er bestaat namelijk geen duidelijke grens wanneer iemand wel of niet in armoede leeft. Daarom is voor de evaluatie van dit programma gekozen voor een kwalitatieve monitoring.

De aanjager zal per actie halfjaarlijks de voortgang monitoren. Dit zal worden gedaan door concreet te beschrijven waar we nu staan, wat het maatschappelijk effect is van een actie en wat het daadwerkelijk voor inwoners in hun dagelijks leven (heeft) betekent. Waar het kan geven we aan hoeveel mensen we hebben bereikt. Door dit te doen wordt er een overzicht gecreëerd over de voortgang van dit programma wat zal worden besproken met de portefeuillehouder.

Ook sluiten we aan op de raadsmonitor Sociaal Domein.

Uit de beschrijving van de vier sporen blijkt dat er veel relaties liggen met andere thema's in het sociaal domein. Daarom zullen de effecten (in kwalitatieve en kwantitatieve termen) terugkomen bij verschillende thema's.

Aanvullend hierop wordt ieder voorjaar met de netwerkpartners gesproken over de voortgang. Dan stellen we elkaar ook de vraag: doen we (nog) de juiste dingen? Eenzelfde vraag wordt aan het klankbord met ervaringsdeskundigen gesteld.

De rol van de aanjager en het effect van deze functie wordt jaarlijks geëvalueerd in het vierde kwartaal. Zo kan, samen met de uitkomsten van de halfjaarlijkse monitor, bepaald worden wat de belangrijkste punten zijn voor het komende kalenderjaar.

Dit uitvoeringsprogramma heeft een looptijd van twee jaar. Voordat we nieuwe beleidskaders en uitvoeringsprogramma's opstellen, zal in de zomer van 2025 een evaluatie plaatsvinden om te kijken of we goed invulling hebben gegeven aan onze ambitie en speerpunten. Zo kunnen we bepalen of en waar we moeten bijsturen. Ook deze evaluatie zal kwalitatief van aard zijn. Dit wordt aangevuld met een armoedemonitor. Deze monitor is ook in 2020 uitgevoerd en meet armoede in de gemeente Lochem. In 2025 voeren we opnieuw een armoedemonitor uit. Deze monitor maakt daarmee onderdeel uit van de evaluatie van dit programma.

6. Financiën en vervolg crisisfonds

In de vorige hoofdstukken en paragrafen hebben we de voorgestelde activiteiten beschreven.

We hebben nieuwe activiteiten benoemd. De financiële gevolgen van deze nieuwe activiteiten lichten we in dit hoofdstuk toe.

Begroting	2023	2024	2025	2026
Preventiebudget armoede & SHV	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Budgetadviescentrum (subsidie SWL)	€ 126.000	€ 126.000	€ 126.000	€ 126.000
Schuldhelpverlening	€ 284.000	€ 284.000	€ 284.000	€ 284.000
Nieuw beleid	2023	2024	2025	2026
NSR / Geldfit / Schuldenknooppunt	€ 3.500	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000
Uitbreiding klantreis SON	-	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000
Aanjager armoede en schulden	-	€ 56.000	€ 56.000	-
Werkbudget	-	€ 10.000	€ 10.000	

De extra uitgaven voor de volgende onderdelen zijn opgenomen in de Kadernota & Begroting 2024:

- het uitbreiden van activiteiten in het kader van preventie en zichtbaarheid door deelname aan de Nationale SchuldhelpRoute (NSR) en Geldfit;
- aansluiten op Schuldenknooppunt en collectief schuldregelen om schulden sneller te kunnen regelen;
- uitbreiding van het hybride pakket van de klantreis van de SON;
- het borgen van de regie op de activiteiten en het proces rondom schuldhelpverlening en armoede, door het aanstellen van een aanjager armoede en schulden.

In de zomer van 2023 is het Lochemse Crisisfonds geëvalueerd. De uitkomst is dat van het resterende budget een bedrag van € 100.000 wordt gereserveerd voor een maatwerkbudget. Voor dit budget worden regels opgesteld hoe dit in te zetten om inwoners in armoede direct financieel te kunnen ondersteunen. Naast de regels hiervoor worden ook de organisatorische aspecten hiervan uitgewerkt in de komende maanden.

7. Risico's en afhankelijkheden

Realisme is belangrijk. Er zijn zaken en ontwikkelingen die buiten de invloedssfeer van de gemeente vallen. Denk hierbij aan inkomenspolitiek, wat aan de rijksoverheid is. Ook zaken als onverwachte crises kunnen een grote invloed hebben op de bestaanszekerheid van onze inwoners. Denk hierbij aan de oorlog in Oekraïne en de ontstane energiecrisis. Uiteraard hopen we dat soortgelijke ontwikkelingen met grote gevolgen voor het dagelijks leven zich niet voordoen. Maar als ze zich voordoen, zal de gemeente per ontwikkeling kijken wat haar rol kan zijn.

Er zijn een paar risico's die invloed kunnen hebben op de benodigde gemeentelijke middelen voor de uitvoering. Zo verwachten we dat:

- Het aantal hulpvragen door de sterke inflatie en de hoge energieprijzen zal stijgen. Het is onzeker wat dit, op welke termijn, voor de gemeente Lochem zal betekenen.
- Landelijke ontwikkelingen gevolgen kunnen hebben voor (de prioritering in) de taakuitvoering. Voorbeelden zijn: afhandeling toeslagenaffaire, ondersteuning energiarmede en opvang ontheemden (met daarbij inzet voor werk & inkomen). Het is niet ondenkbaar dat de rijksoverheid de gemeenten opdraagt meer taken op zich te nemen. Een risico is dat dit veel tijd en inzet van de gemeente kost, zonder dat de gemeente daarvoor voldoende wordt gecompenseerd. Dit zou betekenen dat er minder capaciteit beschikbaar is voor de uitvoering van de reguliere taken, waaronder de uitvoering van dit uitvoeringsprogramma.
- Door krapte op de arbeidsmarkt het voor sommige functies moeilijker wordt om gekwalificeerd personeel te vinden. Het risico is dat er meer gebruikt gemaakt moet worden van externe in huur of meer inwerktijd nodig is om medewerkers goed op te leiden.

Er ontstaan ook risico's door de uitvoering van dit programma. We besteden meer aandacht aan vroegsignalering. Het resultaat hiervan kan een stijging van het aantal aanvragen schuldhulpverlening zijn. Een belangrijk onderdeel van dit uitvoeringsprogramma is het doorbreken van intergenerationele armoede. Het risico is dat de focus grotendeels op de bijbehorende doelgroepen ligt. De demografische opbouw van de gemeente Lochem laat echter een beeld zien van een sterk vergrijsde Lochemse samenleving. Armoede komt ook onder ouderen voor. Daarom is het belangrijk om armoede ook bij andere groepen inwoners te blijven monitoren. Hier spelen we op in met onze monitoring.

Bijlage 1 minimaregelingen (landelijk & lokaal) gemeente Lochem

In november 2023 zijn in de gemeente Lochem de volgende regelingen van kracht:

Regeling	Korte omschrijving	Doelgroep	Niveau
Bijzondere bijstand	Vergoeding voor bijzondere en noodzakelijke kosten die niet via een andere regeling vergoed worden.	Niet werkenden	Landelijk
Individuele inkomensvoetingsregeling	Toeslag voor inwoners die langere tijd een laag inkomen hebben en geen inkomensverbetering verwachten.	Werkende armen	Landelijk
Kwijtschelding	Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.	?	Lokaal
Meedoenregeling	Bijdrage in de kosten van deelname aan sociaal-maatschappelijke activiteiten.	Mensen met laag inkomen	Lokaal
Indirecte schoolkosten	Bijdrage voor schoolkosten die niet uit andere voorzieningen bekostigd worden.	Kinderen uit minimagezinnen	Lokaal
Computerregeling	Bijdrage in kosten computer bij overstap naar voortgezet onderwijs.	Kinderen uit minimagezinnen	Lokaal
St. Leergeld	Ondersteuning voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen of geldzorgen.	Kinderen uit minimagezinnen	Lokaal
JeugdFonds Sport & Cultuur (JFSC)	Bijdrage voor contributie en evt. materialen voor kinderen van 0 tm 17 jaar.	Kinderen uit minimagezinnen	Landelijk
VolwassenenFonds Sport & Cultuur (VFSC)	Bijdrage voor contributie en evt. materialen voor inwoners van 18 jaar en ouder.	Mensen met laag inkomen	Landelijk
Collectieve zorgverzekering	Gemeentepolis met gemeentelijke bijdrage in de zorgverzekeringspremie.	Mensen met laag inkomen	Lokaal
Tegemoetkoming zorgkosten	Bijzondere bijstand voor inwoners die het verplicht eigen risico geheel of gedeeltelijk hebben verbruikt.	Mensen met laag inkomen	Lokaal
Voedselbank	Helpt mensen die tijdelijk niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien met wekelijkse voedselpakketten.	Mensen met laag inkomen	Landelijk
Kledingbank	Helpt mensen die tijdelijk niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien met kleding.	Mensen met laag inkomen	Lokaal
Huiswerkbegeleiding	Tijdelijke ondersteuning van kinderen met een achterstand op een bepaald vak.	Kinderen	Lokaal
Energietoeslag	Eenmalige toeslag in 2022 en 2023 voor huishoudens met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum. Lokaal hanteren wij 130% van het minimum.	Mensen met laag inkomen	Landelijk